

3 maart 1979

Onderzijde rode wouw, adult.
Linkerpagina bovenzijde rode wouw, adult.

Tekst en foto's: Paul van Veen

Sommige data blijven in je hoofd hangen, sommige decennia lang. 3 maart 1979 is voor mij zo'n datum.

Op deze dag, nu 40 jaar geleden zag ik mijn eerste **rode wouw**.

Ik kan de waarneming nog precies voor de geest halen. In de vroege ochtend fietste ik met Marcel van der Tol over de Zeedijk ter hoogte van het 'Huisje van Veenhof' (Platteweg Regulieren). Samen met twee meeuwen vloog daar mijn eerste rode wouw. Deze herinnering grijp ik aan om 4 decennia rode wouwen in het werkgebied van de NVWC te belichten.

De rode wouw is een eenvoudig te herkennen roofvogel. De slanke en diep gevorkte staart is eigenlijk altijd een goed kenmerk. Gecombineerd met de zeer lange en smalle vleugels is een rode wouw in silhouet altijd al te herkennen. De spanwijdte van de rode wouw is 1,75 - 1,95 m (Camp, 1980). Dit is ongeveer 1,5 keer zo groot als die van de buizerd. Het lichaam en bovenzijde staart is roodbruin, de onderzijde staart en grote delen van de handpennen zijn wit. De toppen van de handpennen zijn daarentegen zwart. De kop van de adulte vogels is grijs. Zie foto's 1 en 2.

Status

De rode wouw komt nagenoeg alleen in Europa voor. De populatie bestaat uit 25.200 - 33.400 broedparen waarvan ongeveer 75% in Duitsland, Frankrijk en Spanje broedt. Juist in deze drie landen is de populatie in de jaren negentig van de vorige eeuw afgenomen. Zo is de populatie in het oosten van Duitsland afgenomen met 25 tot 30%. Sindsdien is de populatie daar stabiel. In andere delen van Duitsland is de achteruitgang nog groter, tot 50% in de noordelijke delen van de Harz. In delen van Frankrijk en in Spanje is eveneens sprake van een achteruitgang van tientallen procenten in de jaren negentig tot begin deze eeuw.

Niet in alle Europese landen gaat de populatie achteruit. Zo stijgt de populatie in België, Zwitserland, Groot-Brittannië en Zweden. In Zweden is de populatie gegroeid van 30 - 50 paar in de jaren '70 van de vorige eeuw tot 1.900 - 2.220 in 2012. (BirdLife International, 2018). Als gevolg van al deze veranderingen heeft de soort op de Europese Rode Lijst de status Near Threatened.

In Nederland bestaat de populatie in 2018 uit 14 paar, voornamelijk in het oosten en zuiden van het land (SOVON-nieuws 2018 nr. 4). In 1977 werd het eerste broedgeval van Nederland vastgesteld. In de dertig daaropvolgende jaren waren soms enkele broedgevallen in Nederland aanwezig. Maar pas vanaf 2010 kreeg de soort meer

vaste voet aan de grond. (SOVON, 2018)

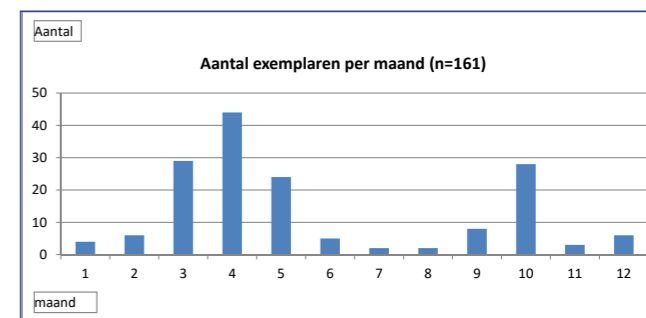
De rode wouw is een trekvogel die overwintert in noordwest Spanje en Frankrijk. Een deel van de populatie trekt niet weg of minder ver. In Nederland overwinteren enkele exemplaren.

Methode

Via Jouke Altenburg heb ik de database Waarneming.nl (Observation.org) kunnen ontsluiten. In deze database staan 195 waarnemingen van de rode wouw in het werkgebied van de NVWC. In deze set staan dubbele meldingen en vervolgwaaarnemingen op dezelfde dag. De dataset heb ik hierop gecorrigeerd. Van enkele waarnemingen op dezelfde dag en in min of meer hetzelfde gebied heb ik niet kunnen achterhalen of dit een vervolgwaaarneming betrof. Bijvoorbeeld omdat van een van beide waarnemingen niet bekend was hoe laat de waarneming is gedaan. In dat geval heb ik beide waarnemingen in de dataset gehouden. Uiteindelijk zijn 161 exemplaren van de rode wouw rondom Culemborg gezien in 151 meldingen.

Voorkomen rondom Culemborg

Bijna 70% van alle rode wouwen rondom Culemborg wordt in de eerste zes maanden van het jaar gezien. Landelijk is in het voorjaar een tweekoppig doortrekpatroon te zien. Eerst komen de adulten langs en vervolgens de onvolwassen vogels (LWVT/SOVON, 2002). Dit patroon is door de relatief beperkte dataset niet te herkennen in de Culemborgse dataset. Wel is het verschil tussen voor- en najaar mooi te zien in *figuur 1*. Het aantal vogels dat in het voorjaar wordt gezien, is tot twee keer zo groot als in het najaar. Zelden wordt een rode wouw rondom Culemborg pleisterend gezien. Het gaat bijna altijd om overvliegende vogels. Ik heb zes keer met zekerheid kunnen achterhalen dat de vogel(s) voor langere tijd in het gebied verbleef of aan het jagen was. Op 5 mei 2011 zag Daniël Beuker een vogel kort aan de grond, later vloog de vogel

Figuur 1: Aantal rode wouwen per maand in het werkgebied van de NVWC (1975-2018).

door naar NO. Van 22 tot en met 26 december 2012 verbleef een vogel in de uiterwaarden van de Lek ter hoogte van de Telpost. Enkele maanden later, in de periode van 21 tot en met 24 maart 2013 verbleef een vogel in de omgeving van de Meentstraat Buren. Op 2 maart 2017 zag Reinoud Vermoolen een vogel al voedsel zoekend langzaam naar het zuiden vliegen. Een vogel die op 18 maart 2018 langs de Parallelweg west op aas zat (zie foto pagina 38) leidde tot het nodige enthousiasme onder de Culemborgse vogelaars. De laatste pleisterende waarneming betrof twee vogels bij het Schoonrewoerdse wiel. Op 30 en 31 oktober 2018 zag R.J. Ponsen twee vogels ter plaatse en jagend. Mogelijk dat ik enkele van de meer dan 50 'ter plaatse' waarnemingen niet als zodanig heb herkend. Maar veelal wordt bij de opmerking informatie gegeven over het gedrag. In bijna alle gevallen kon ik hieruit afleiden dat het trekkende exemplaren betrof. De kans dat je rondom Culemborg meer dan één vogel tegelijkertijd ziet is klein. Slecht tien keer betrof het een waarneming van twee exemplaren.